

החברותא

החברותא בשאנן פנימי לחברים גליון מס 292

בס"ד ערש"ק פר' ויצא ט' כסלו תשס"ז

פנינים יקרים

ויצא יעקב מבאר שבע (כ"ה, י) ג"ל דהנה הצדיק גמור אף שהלך ממדרגה למדרגה צדיק שידמה בעיניו כאילו הוא אינו עושה כלום כי אם הכל מאתו יתברך שמו ב"ה - וילך חרנה ר"ל שמוליד ומבטל החרון אף מישראל.

וילך חרנה - ויפגע במקום (כ"ה, י - י"א) וילך חרנה שנסתלק החרון אף, ומדוע? כי כתוב אח"כ ויפגע במקום היינו נפגש עם הרבש"ע שהוא מקומו של עולם, איך נפגשים עם הרבש"ע? פרש"י אין פגיעה אלא לשון תפלה שאם מתפללים לה' בלב שלם וטהור אזי פוגשים כביכול את השי"ת ואת שועתם ישמע ויושיעם. (גדולים צדיקים)

ויפגע במקום (כ"ה, י"א) מעם שנקרא תפלת ערבית פגיעה, ע"י שאין כח להתפלל ג"כ מתוך החושך בלילה שנסתר הרבה, רק מי שיודע שאין כלום, רק מהשי"ת ע"כ מתפלל. וזה כמו שפוגע בחבירו בלי מעם. (שפת אמת)

והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה (כ"ה, י"ב) האדם משול לסולם שאע"פ שהוא מוצב ארצה ומוכרח להתעסק בצרכים גשמיים בכל זאת ראשו מגיע השמימה-אם הוא עושה לשם שמים, והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו. שאפילו המלאכים תלויים בו וכו'.

כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך (כ"ה, ט"ז) ר"ל עד שאקיים את אשר הבטחתי לך ג"כ לא אעזובך על דרך שאומרים רבש"ע הושיעני עד שתושיעני.

והיה ה' לי לאלקים (כ"ה, כ"א) ר"ל בכל דרכיך דעהו (משלי ג) הן טוב הן רע כאשר יארע לו ח"ו איזה רע יחשוב בודאי הוא לכפר עוון. אך הצדיק דואג גם על הדרך הטוב אולי מנכין לו מזכיותיו וצריך אני להוסיף זכות בתמידות.

וישא יעקב רגליו וגו' (כ"ט, א) על דרך הרמז דהנה צדיק הוא כוללות ישראל והוא מעלה כל השפלות אשר נעשה בישראל חלילה, ולהביאם אל הקדושה, וזהו וישא יעקב רגליו, ר"ל שגם פושעי ישראל מלאים מצות כרמון רק שאין כח בהמצוה שתעלה במעלות קדושים מחמת עבירות המכבים אותה, והצדיק העובד ד' באמת מוציא הקדושה מהקליפה ומעלה אותה להשי"ת ב"ה.

ויאמר להם יעקב אחי מאין אתם (כ"ט, ד) כאן למדנו ענותנותו של יעקב אבינו שגם לדועה הצאן קרא "אחי" ולא זלזל בכבודם.

וירץ לקראתו וגו' וינשק וגו' (כ"ט, יג) דרשו חז"ל ביקש לנשכו וכו' כי הנשיקה עצמה הוא הנשיכה כדכתיב(משלי כ"ז) ונעתרות נשיקות שונא כו'.

ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים וגו' (ל"ב, א) לפעמים מעניקים לאדם מן השמים הארות והשגות, אל יתפעל מזה שכן זה רק מתנת אלקים לחדא שעתא, רק כשיזכך החומר ישארו הארות וההשגות, וזהו ויאמר יעקב כאשר ראם אין להתפעל מהם מחנה אלקים זה ואין זה רק מתנת אלקים לחדא שעתא ולא יתקיימו, רק כשיזכך החומר.

עם לבן גת (ל"ב, ד) פרש"י ותר"ג מצות שמרתי ולא למרתי ממעשיו הרעים, אמר הרה"ק ר"מ מפרמישלן יעקב אבינו התאונן למה לא למרתי מלבן הארמי הלא באותן התחבולות שהוא עושה את מעשיו הרעים בזריות ובחמימות, יכולתי ללמוד לעשות מעשים טובים ולהפעיל תחבולות וערמוניות נגד היצה"ר בבחינת מאיבי תחכמי.

ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו אחיו (ל"ב, יג) פירושו: אם עושה כל מה שמודמן בידו בלי הבחנה ודעת שיהיה לרצון לפני השי"ת, הרי הוא כעושה מנחה לעשו אחיו שכוה נותן כח לסמ"א רח"ל, כי כל דבר שבקדושה צריך הכנה והבחנה בדעת שיהי' לפני ה' ולא במקרה. (בגדי שע)

שיחת הרא"ש ז"ע"א פ' בהעלותך תשל"א - האשק - נכתב ע"י הר"ם פ' כפ' הבית.

נדיק אחת ה' (מתוך שלא לשמה נא לשמה, המשך)

ממילא הוא מציאות הוי' ברוך הוא. במעמד זה חשב שאינו מציאות אנוש עד שאמר בחני אלקים ונסני וגו' (ההלים כו). הראו לו מן השמים שאפילו אם מגיעים לבחינת הוי' ממש בכ"ז אסור לשכוח ממצאותו השפל. מאז הכשלון בבת שבע הכיר דוד את בוראו דרך וחטאתי נגדי תמיד (שם נא) ולבי חלל בקרבי (שם קט).

עבודת האדם בענין זה קשה מאד כי מצד אחד צריכים להיות מופשטים ממש, ומצד שני נדרש להיות מחובר אל המציאות הגשמי. כדי לשמור על האיוון בין שני הצדדים נמצא האדם במציאות של - אשרי אדם מפחד תמיד (משלי כח). הפחד מביאה תחושה של כאבים עצומים אשר אין השכל משיגו. הפחד הזה ותחושת הכאבים הללו הם המה שמאפשרים להיות מצד אחד מחובר אל המציאות ומצד אחד להיות מופשט ממש. ולהגיע דרכם לדבקות בורא. וזהו מה שאמרו חז"ל על הפסוק (דברים י) ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה, ודרשו חז"ל (ברכות לב) אטו יראה מילתא זוטרתא וכו' ומתרגים הן לגבי משה מילתא זוטרתא וכו' ע"ש. והיינו דבאמת משה הרגיש קשיים עצומים והיה בפחד מהמציאות אלא שהשי"ת העיד על משה רבינו שכל ההשתדלות בענין זה היה מילתא זוטרתא, כי להיות בביטול אצל מי שכבר התבטל הוא באמת דבר מועט. האדם מכיר אפסיותו וחי במציאות הוי'. ועל כעין זה אמרו חז"ל הן לגבי משה מילתא זוטרתא.

הבריאה מתחדשת בכל עת כמו שכתוב (ברכת יוצר אור) המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, ואיתו מתחדשת עבודת האדם להיות מציאותו מצד אחד מחובר אל המציאות הגשמי, ומאידך להיות מופשט ממש. התחדשות זו דומה ממש להתחדשות הבריאה וכמו שרואים בבריאה (בסוף החורף) איך שהעלים מתחדשים על האילן הקיים כך מתחדשת באדם הצורך להיות מחובר אל הגשמי ולהיות מופשט שהוא ההכרה שהאדם אינו עושה כלום והכל מציאות הוי' יתב"ש. לזאת

{תקציר מהחלק הראשון של השיחה:

מי שאינו מכיר שהוא בהמה הוא יותר גרוע מבהמה, וכאשר מתבוננים מבחינים שמותר האדם מן הבהמה אין, שלית ליה מגרמי כלום. וכל היכולת בקיום המצוות אינם אלא בהשגחה פרטית. דוד המלך: כאשר בא אל בת שבע נעשה קטרוג שהקיף את הצד הפרטי כבן אדם ואת הצד המרכזי כמלך, ובכך הכיר שבהמות הייתי עמך. כלפי הכלל יש מציאות צדיק ורשע ולא לגבי הפרט, ואדרבה לפעמים יכול להווצר מציאות שיהי' יותר הכנעה לרשע מאשר לצדיק, אלא שהרשע אינו יכול להתפלל בעד הכלל כי אינו יכול להגיע לדרגת הבטול כמו שהצדיק מגיע.

הרא"ש הבהיר שההבדל בין צדיק לרשע בתפלה היה בשעה שמתפלל על הכלל אבל כאשר מתפללים על עצמם אין הבדל כי אין כל מניעה לאדם מלהתפלל אפילו שהוא בעצמו במצב גרוע. ולכן בעצם אין מושג צדיק לגבי הפרט, והלשון צדיק נלקח מהפסוק "צדיק אתה ה'" ללמד שהאדם לית ליה מגרמי כלום ממש ורק הקב"ה הוא צדיקו של עולם.

במשקל זה נבין מה שאמרו חז"ל מה הוא בורא אף אתה בורא. היינו שהאתה אינו אלא בבועה של הוא בורא כמו הצדיק שאין לו ערך עצמי אלא שהוא תואר חוזר (כמו הצדיק כני"ל), ע"כ תמצית חלק הראשון.}

חכמינו ז"ל מתארים צדיקים שהכירו את עצמם בהיותם בתכלית הביטול כדוד המלך ע"ה שאמר וחטאתי נגדי תמיד (תהלים נא) כמשה רבינו ע"ה שאמר ונחנו מה (שמות טו) וכר"ע שסדקו את בשרו במסרקות של ברזל ואמר מתי אבוא לידי ואקיימנו (ברכות סא) וכד'.

להגיע לתכלית הבטול באמת, זה לא קל צריכים לעבוד הרבה מעברים. דוד המלך בתחילת דרכו שהגיע להכרה שהאדם אינו עושה שום דבר והכל רבש"ע. הכרה זו היתה ברורה מאד לדוד המלך, מתוך כך הכיר והבין שאם הוא אינו מציאות עצמי

להיות אמיתי ולכך כאשר מביע איזה הבעה של אהבת ה' אזי האהבה הזאת היא אהבה אמיתית והעגוגעים הם געגועים אמיתיים. וככל שהוא יותר אמיתי הוא גם יותר נצחי כך שהתענוג יכול להיות תענוג אין סופי למרות שהאדם נמצא עדיין בתחושת הסיפוק שלא לשמה, שהאדם חש תענוג גשמי ממש כמו תאות אכילה והמשגל וכי' המלווה בדמיונות של ממש. ובכ"ז מיד מתעורר כנגדו הכרת המציאות האמיתית והפחד האמיתי (המלווה בתחושת כאבים עצומים אשר השכל אינו משיגו) ואז מתהפכת כל התחושה של השלא לשמה לתחושה של הלשמה דבקות בורא והוא מה שנקרא זווג העליון, הדומה לזווג בתחתונים ממש. העבודה על פי הדברים האמורים קשה מאד אך היא אמיתית מאד, יש רבים שנכשלים בהם מפני שבקלות נכנסים להתלהבות של השלא לשמה המציאות הגשמי ומתקשים אח"כ לעבור לחלק של הלשמה כי אינם מוכנים להתבטל בשעה שחשים את הכאבים העצומים אשר דרכם יוכלו להגיע לידי התפשטות הגשמי ולהיות בטל ומבוטל להש"ת. אנו רואים שאפילו דוד המלך ע"ה שהגיע באמת לצרפה כליותי ולבי (תהלים כו).

דוד המלך משמש דוגמא שלא שייך לצאת מהשלא לשמה ולחשוב שהוא בבטול מוחלט, הלא הכשלונו עם בת שבע קרה לאחר שדוד המלך חשב שהרג את יצרי ואין לו לעצמו כלום. אבל באמת היצר עדיין נמצא ועדיין האמת שקשור לצרכים החומריים שלו וכל זמן שלא נגיע לשלמות הבריאה עדיין האדם אוחו בגשמיות. בחינה זו היא אצל דוד המלך גם במה שהביאו לדוד נערה בתולה (ריש מלכים א') והוא כפי שהסברנו שדוד הבין שאין לו לצאת מהנסיגנות ולהיות בביטול כי זה לא מתאפשר אדרבה מתוך היות האדם במושגים החומריים שלו שהם בהחלט בבחינת לעולם יעסוק בתורה שלא לשמה ומתוך השלא לשמה יעברו ללשמה.

תחושת התענוג של השלא לשמה הינה תחושה נעימה כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי. תחושה זו נמצאת רק אצל הצדיק המשתדל לעבור ללשמה, אבל אותם הרשעים אשר רוצים להשאר בשלא

כל אחד מוכרח לחיות עם הדופק כדי להבחין היטב שהכל מאת הבוית"ש למרות שצריכים להיות מציאות ולהיות מחובר אל הגשם.

לא ניתן להתעלם מהמציאות שכל אחד מוכרח לחיות עם הסיפוק, אלא שתוכן הסיפוק תלוי בכל אחד ואחד לפי בחירתו יש אשר הסיפוק שלהם יהיו בדברים חומריים ויש אשר הסיפוק שלהם יהיו בדברים רוחניים, ויש אשר הסיפוק שלהם יהיה בהכרת הבהמיות שלו, כי אז חש בסיפוק הנפלא המובא בתהלים (קלא): כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי. נקודה זו שייכת אצל כל אחד ממש אלא שאת הסיפוק חש בפועל רק מי שמבטל את עצמו. העונג הנפלא להיות בחיק השכינה שייכת גם לגדולי האומה כמשה רבנו דוד המלך ועוד.

על יסוד זה אמרו חז"ל (נזיר כג) לעולם יעסוק אדם בתורה שלא לשמה ומתוך שלא לשמה בא לשמה, והיינו לעולם ממש כי אפילו אותם שהגיעו למדרגת לשמה בטול מוחלט מסרקות של ברזל אינם יכולים להתחמק מתחושת הסיפוק להיות בחיק האמא-השכינה. וזהו השלא לשמה, וממנה מגיעים ללשמה שהיא הבטול המוחלט מסרקות של ברזל, ואדרבה דייקא מתוך שמכיר את ה"שלא לשמה" שלו (שהיא מציאותו הגשמי והצורך להיות בחיק האמא). היא זאת שמביאו ללשמה שהיא מציאות הבטול ולכך אין להבהל מתחושת השלא לשמה אלא יעבירוה ללשמה כנ"ל.

בעצם שכל מערכת החיים אנו נמצאים במאבק הנגרם מן הצורך לשלב את החומרי גשמי אל הרוחני המופשט בתכלית ההתבטלות. צורך זה יימשך עד לתיקון הבריאה ממש, כך שאין כל סכוי לצאת מהשלא לשמה לגמרי, אלא תמיד יצטרך לחבר בין השלא לשמה ללשמה. כי אפילו ההשפעה שאנו מקבלים מהבורא יתברך שמו, אנו מקבלים באופן הזה, אנו משפיעים לרבש"ע סיפוק והנאה והוא משפיע לנו בחזרה את ההשפעה הרוחנית בלתי לה' לבדו.

השלא לשמה של הצדיק כ"כ עדין וחשוב עד שנראה אצל בני האדם כמו הלשמה והביטול המוחלט.

נתאר לעצמנו התענוג של הצדיק, הצדיק מתאווה

מוציאין את האדם מן העולם, ולכך כאשר מכיר את המציאות החומרית שבו, ומתוך ההכרה עושה המעבר אל דבקות בורא, יש סכוי מלא שמתוך שלא לשמה בא לשמה, אבל אם חושב שלא צריך לעבור את השלא לשמה וכי הוא מסוגל להגיע ללשמה בצורה ישירה זה לא ילך כי האדם אינו מסוגל בשום אופן להגיע אל ההשגחה הפרטית המופשטת מהשגתו.

לעומת זאת לא יתכן שהאדם ירגיש בכל עת תענוג מענייני העולם הזה כאשר נשאר בשלא לשמה. אין דרך אחרת רק לקחת את תענוגי עוה"ז כל אחד כפי דרגתו וכל אחד כפי האמצעים העומדים לרשותו ויתחבר אל התענוג בבחינת שלא לשמה ואח"כ יעביר את הסיפוק ואת ההנאה אל הרבש"ע. ואז מתוך שלא לשמה יבוא ללשמה להיות בבטול לרבש"ע. ורק בדרך זו יביא את האדם לידי תקונו ושלמותו ויביא את הבריאה לידי שלמותה. ורק בדרך זו יקוים הפסוק (ישעיה י"א) כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, רק שלא לשכוח מלהתחבר אל הלשמה בהכרה מלאה שאין האדם עושה כלום והכל מאתו יתב"ש.

לשמה במשך הזמן הם מאבדים כל טעם טוב בחיים, וכאשר מאבדים את התחושה הנעימה בחיים לא יועיל כל מאמץ שהוא לעורר את התשוקה והתענוג, כי הטעם הטוב של העולם הגשמי הוא רק כאשר מתחבר לרוחניות ואם מתנתקים מהרוחניות גם מהתענוג הגשמי מתנתקים. על כעין זה אמר שלמה המלך ע"ה (שיה"ש א) נרדי נתן ריחו, כלומר אף הנרד סמל לבשמים הטובים המושכים, ואף שהנרד מצד עצמו טרי ומשובח בכל זאת נתן (ניטל) ריחו - ריחו רע, כי הריח הטוב נודף רק למי שבמחשבתו נמשך ללשמה ולא למי שתקוע להיות בשלא לשמה.

המאבק בנושא המעבר מהשלא לשמה אל הלשמה שייך לכל אדם בכל גיל ובכל מצב, כל אחד עובר מה ששייך לשורש נשמתו והוא משתנה מפעם לפעם. אצל הצעירים בולטת יותר הנסיונות בדבר הקנאה, אצל המבוגרים בולטת יותר הנסיונות בדבר התאוה, ואצל הקשישים בולטת יותר הנסיונות בדבר הכבוד. כענין מה שמוא במשנה באבות (ד, כא) הקנאה התאוה והכבוד

שהשמחה במעונם

הר"ר שמואל קלירס ומשפ' להולדת הנינה

הר"ר צבי פרל ומשפ' להולדת הנכדה

הר"ר אברהם פרל ומשפ' להולדת הבת

הר"ר צבי הולד ומשפ' לנישואי הנכד

הר"ר נחום מילר ומשפ' לנישואי הנכדה

הר"ר שמעון ספרין ומשפ' לנישואי הבת

הר"ר מנחם יהושע רובינפלד ומשפ' לנישואי הנכד

משפ' שניצר לנישואי הנכדה

הר"ר אהרן רובינפלד ומשפ' לנישואי הבן

הר"ר שרגא שניצר ומשפ' לנישואי הבת

הבה"ח יוסף יצחק רובינפלד לנישואיו

ח"ל ע"י
מערכת החברותא
רח' שני 3
02 - 5829688
02 - 5325477:ppb
ת.ד. 5080
ירושלים 91050

